

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

004

403-ԱՀ ԿԸ 18.

ՏԷՎԼԻԹԸ ՕՍՄԱՆԻՅԷՏԷ
ՄԻԻԹԷՄԷՔԻԻՆ ԷՐՄԷՆԻԼԷՐԻՆ ԲԱԹՐԻԿԻ

Ր Ի Ի Թ Պ Է Թ Լ Ո Ի

ՆՆՐՍԵՍ ԿՑԿՆՏԻՆԻՆ

ԹԱԽՏԸ ՐԻԵԱՍԷԹԻՆՏԷ

44

6/18 ՅՈՒՆՎԱՐ 1880 ՏԷ ԹԷՇՔԻԼ ՕԼՈՒՆԱՆ
ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ ԳԱՀԹՁԷՏԷԿԵԱՆԸ
ԻԱՆԷՍԻ ՄԷՐՔԷՁ ՄԷՃԼԻՍԻ

→→→○○○○←←←

ՁԷՔԻՐԿԷ

Վ Է

ԱՆԸ ՄԱՀՎ ԻԹՄԷՆԻՆ ՉԱՐԷԼԷՐԻ

→→→○○○○←←←

ԸՍՔԱՆՊՈԼ

ՄԱԹՊԱՍԻ Ե՝ Մ՝ ՏԵՏԵՍԵԱՆ ՍԻՆՊԻԼԼԻ ԻԱՆ Ն ։ 47.

ՉԷՔԻՐԿԷ

ՎԷ

ՕՆՈՒՆ Է ՕՄՐԻՒ

Հէր հանկի թարափա պագածաք օլուր իսէք, ա-
զիզիմ, կերէք եազըն կերէք գըլըն հէր եհրտէ, օվա-
լարաա, օրմանլարաա վէ հաթտա էվլէրտէ պիլէ տիւր-
լիւ տիւրլիւ պէօճէքլէրին վըզրամագտա վէ ուչմագ-
տա օլտուգլարընը կէօրիւրիւզ, ինսան անլէրէ պագ-
տըլընտա էօյլէ ուֆագ վէ զայըֆ հայվանաթըն պիզէ
զարար վէրէպիլէճէքլէրինի հիչ մէմուլ իթմէզ: Հալ
պու քի օ պէօճէքլէրտէն պիրիսի օլան չէքիրկէ պիզէ
փէք չօգ զիեան վէրիր: վագաա օնու պիր չօճուք
պիլէ գօլայճա էօլտիւրէպիլիր իսէտէ: Գուրտլար վէ
տահա սայիր ճանվէրլէր՝ պու ուֆագ վէ կէվչէք պէօ-
ճէք գատար ինսանա զիեան վէրէմէզլէր: Գուրտ՝ եա-
լընըզ պիր գօյուհու գաչըրըր եախօտ թէլէֆ իտէր,
քի պու վէճհ իլէ անճաք զարարը պիր հայվանը թէ-
լէֆ իթմէքտէն իպարէթ քալըր: ամմա չէքիրկէ թար-
լարըմըզը խարապ իտէրէք պիւթիւն քէօյէ, վէ էք-
սերի պինլէրճէ քէօյլէրէ վէ շէհրլէրէ զիեան վէրիր:
Խիւլասա թէքմիլ պիր մէմէքթէթէ գըթլըզ տիւչիւրիր:
Հալիլլէ շիմտի սիւալ իտէճէքսինիզ քի նասըլ օ-
լուր տէ պու զայըֆ վէ էհէմմիլլէթսիզ մախլուգաթ՝

37965-67

պիղի եալընը հէյեթըրի իլէ տախի գօրգուտան
գուրտարտան վէ սայիր ճանվէրըրտէն զիեատէ ին-
սանա զիեան վիրէպիլիբըրէր : Սէպէպի շու տուր քի չէ-
քերկէլէր թարլալարըն իւզէրինէ եիւզ պինլէրճէ վէ
միլեօնլարճա տէօ.քիւլիբըրէր :

Շիմաի , ազիզիմ , սիզէ չէ.քերկէնին էօմրիւնիւ գըս-
սաճա թարիֆ իտէյիմտէ պագալըմ ինսան անլէր իլէ
նա՞սըլ օղրալըպ եէնէպիլիբըր :

Շիւփհէսիզ չօղլարը չէ.քերկէնին նէ՞ օլտուղունու
կէօրմիւլլէր տիր : Չէ.քերկէ ուզադ վէ սըճագ մէմլէ-
քէթըլէրտէն պիղիմ մէմլէ.քէթըլիզէ կէլիբը . վէ եօլտա
եէյէպիլէճէյի հէր նէ պուլուրսա հէփսինի եէր , վէ
գօսգօճաման օվալարտա պիր օթ թանէսի պրրագմա-
յըպ չէօլէ տէօնտիւրիւր : Չէ.քերկէլէր հիւ պիր վագըթ
այրը այրը եախօտ թաքըմ թաքըմ ուչմաղար , իլա
պիրպիրէրիյլէ պիրլէչիպ հէյպէթըլ օրտուլար թէչքիւ
իտէրէք եէյէճէք պուլաճագլարընը ումիտ իթտիքէրի
մէմլէ.քէթըրին իւզէրինէ ինէրլէր :

Պաղը տէֆա չէ.քերկէլէրին օրտուսու օ թէրէճէ
պէօյիւգ օլուր քի պիր գալըն պուլըթ կիպի կիւնէչի
գափատըր : Պէօյլէ պիր օրտու պիր աղաճըն իւզէրինէ
օթուրտուգտա աղըրըղը իլէ աղաճըն տալլարընը գը-
րար :

Չէ.քերկէնին նէ թէրէճէ քիւչիւք օլտուղունու
կէօղիւմիւզիւն էօնիւնէ կէթիրէճէք օլուրսագ , պիր
աղաճ պուլլարըն աղըրըղընտան գըրըլապիլմէք իչին ,
օ աղաճըն իւզէրինէ գաչ թանէ չէ.քերկէ քօնմըջ օլա-
ճաղընը աղնայապիլիբիլ : Պու տէտիյիմէ շունու տախի
իլալէ իտէճէք օլուրսամ քի չէ.քերկէլէրին պէօյլէճէ
քօնմասընտան պիր գաչ աղաճ տէյիլ՝ պաղը տէֆա
պիր քէօյիւն թէքմիլ պաղլարընըն աղաճլարը տա գը-

ըլըլ : օ վաղըթ կէլէն չէ.քերկէնին գաչ եիւզ պին
թանէ օլտուղունու վէ անլէրին օրտուսունն նէ գա-
տարտան միւրէթթէպ օլմագ լալըմ գէլէճէյիւնը աղ-
նարսընըլ , իշթէ քէօյլիւնին՝ պու կիպի չէ.քերկէ օր-
տուլարընըն եագլաչաղընը կէօրտիւյիւնաէ տիտրէմէյէ
պալլատըղընըն սէպէպի պու տուր : Պէօյլէ պիր օրտու
եէմէյէ եարաեաճաք հէր նէրէտէ նէքի պուլուրսա ,
տէրագապ իւզէրինէ քօնար օրատա նէքի պիլթմէչ իսէ
հէփսինի մահվ իտէր . էօյլէ քի պիլը իքը սասթ սօն-
րայ օվալարտա վէ պաղլարտա հիւ պիր շէյ գալմաղ :
Օվալարըն թէքմիլ մահսուլը թիւքսիպ աղաճլար չըպ-
լագ գալըր . էօյլէ քի գըլ կէլմիչ զանն իտէրսին . վէ
պէօյլէճէ ինսան նէ քի էքմիչ իսէ հէփսինի եէյիպ եա-
լատըրտան սօնրայ ճիւմլէսի պիրտէն գալըլպ պաչգա
եէրէ կիտէրլէր , վէ օրատատա պաչգա եէրտէ եափ-
տըգլարընը եափարլար , Պու սուրէթլէ չէ.քերկէ հէր
նէրէտէ զուհուր իտէճէք օլուր իսէ եանը սըրայ գըթ-
լըգ տախի չէօքէր վէ չէ.քերկէնին քօնտուղու եէրլէր-
տէ վէրմիչ օլտըղը զիյանլարըն էսէրի պիր չօք վագըթ-
լար քալըր :

Իմաի հէր հալտէ պու չէ.քերկէնին նէրէտէն կէլ-
տիյինի վէ նասըլ տօլու կիպի իւզէրիմիզէ տէօ.քիւլիւպ
էմէյիմիզին մէյվէսինի եուտարաք հիւ իթտիյինի սիւալ
իտէճէքսինիլ :

Պիզտէն խայլի ուզաք Արապիսթան տէնիլէն սը-
ճաք մէմլէքէթըր վար տըր՝ չէ.քերկէ օրատա տօղար
վէ չօղալըպ կէլիբ պիղիմ մէմլէքէթըրիմիզին իւզէրի-
նէ տէօ.քիւլիւր :

Շիւփհէսիզ սօրաճաքսընը քի նիչին պու չէ.քեր-
կէ տօղտուղու եէրտէ տուրմաղ տա պիղէ միսաֆիբ
կէլիբ : Պունըն սէպէպի շու տուր քի չէ.քերկէ քէնաի

վաթանընտա եէյէճէք պուլամատըղընտան գարնընը տոյուրմագ իչին պիղիմ իւզէրիմիղէ կէլիր : Պու գատար պիր ուզագ եօլճուլուգ իտէպիլմէք իչին պունւարըն չօք եախօտ քուվիլէթլի գանատլարը օլմագ լաղըմ կէլիրտի : Լաքին կէօրիւրիղ քի եալընըղ իքի չիֆթ գանատլարը վարտըր օնուն տա անճաք պիր չիֆթ ինի ուչմասընա գուլլանըր , իչպու ուչմաղայ քուլլանտըղը քանատը պէօյիւք վէ ինճէ տիր տիկէր չիֆթ ի իւթ թարաֆտայ օլուպ պու պէօյիւք վէ ինճէ գանատլարը էօրթմիչ տիր : Իչտէ շու պիր չիֆթ ինճէ վէ ուզուն գանատ իլէ չէքիրկէ կիւնտէ եիկիրմի տէօրտ Վեր Եէր ուչապիլիր :

Մայիր պիլ ճիւմլէ մախլուգաթտայ օլտուղու կիպի չէքիրկէնին տէ էրքէյի տիչիսի վար տըր . էրքէք չէքիրկէ քէնտի ըէնկի իլէ տիչիտէն ֆարգ օլուր . զիրա պունուն ըէնկի տիր տղ տահա սարը , վէ քէնտիսի տէ քէչիւք տիր : Պունլար թարլալարը խարապ իթտիքտէն սօնրայ չիֆթ լէչիրլէր :

Պու չիֆթ լէչմէլէրի հէր սէնէ մութլագա պիր վաղըթտա օլմաղ . պաղէն պիրաղ էրքէն պաղէն պիրաղ կէճ չիֆթ լէչիրլէր : Հավանըն սըճաքըղը տէրէճէսինէ կէօրէ Օղոստոս եախօտ Սեպտեմբեր վէ եախօտ Հոկտեմբեր այլարընտայ չիֆթ լէչիրլէր :

Չէքիրկէլէր նասըլ հավա եափաճաղընը էվիլինտէն տույտուքլարը ճիհէթլէ սօվուգ օլաճաղընը հիս իթտիքլէրինտէ սօվուգ իւթ է կէլմէտէն հէման չիֆթ լէչիպ եումուրթլարը : Չէքիրկէլէրին հէփի չիֆթ լէչմէղ , կէրչի տիչիլէրին քեաֆֆէսի չիֆթ լէչիրլէր իսէ տէ էրքէքլէրին եալընըղ պիր գըսմը վէ օտայ պալըճա պէօյիւճէք օլանլար չիֆթ լէչիրլէր : Չէքիրկէլէր չիֆթ լէչտիքլէրի հէնկեամտէ սապահլարը օնլարը էղէ-

րէք գըրմագ տահա գօլայ օլուր . չիւնքի տիչի չէքիրկէլէրին գարընլարը եումուրթա իլէ տօլու օլտուղունտան աղըրլալարը վէ ուչամագլար :

Պաղը մահալլէրտէ չէքիրկէլէրի շու թարիֆ իտէճէյիմիղ թարղ իլէ գըրալարը : Օվանըն պիր ուճունտան օ պիր ուճունա պիր սիւրիւ աթլար գօշտուրուրլար : Չօք աէֆա աաթի պէօյլէ եէրլէրտէ գօյունլարը սէրպէսթ սալը վէրիլլէր քի եայըլտըղլարընտա չէքիրկէլէրին իւթիւնէ պասըպ էղէրլէր : Լաքին պու իչի գօյունլարա եարտըրմամայը տըր , չիւնքի օնլար օ վաղըթ օթլար իլէ պիրլիքտէ չէքիրկէլէրի տէ եէյերէք իհթիմալ տըր խասթէլէնիրլէր : Չէքիրկէլէր չիֆթ լէչտիքտէն սօնրայ եէրի էչէրլէր վէ եումուրթալարընը օրայա տէօքէրլէր . չէքիրկէ եումուրթասընը սարը թիւքրիւյէ պէնզէր սուլու պիր շէյ իլէ սըվատըքտան սօնրա թօիրաղըն ալթընա կէօմէր . իչլէ պունլարըն եուվասըտայ պէօյլէ տիր :

Եումուրթլատըգտան սօնրայ , էկէր հավալար սըճագ իտէ , եումուրթլատըղլարը եէրտէն պիրաղ ուզաղա կիտիպ եագընտա պուլունան պիր օվանըն իւզէրինէ տիւչիւպ էօլիւրլէր . եօք էկէր հավալար սօվուգ իտէ օ քէնտի եումուրթալարընըն իւզէրինէ տիւչիւպ էօլիւրլէր : Էվիլլէրի էօյլէ զանն օլունուրուտու քի հէր նէրէտէ գըրըլմըլ եախօտ կէպէրմիչ չէքիրկէլէր վար իտէ օնլարըն եուվասըտա օրատա տըր . անճագ սօնրատան աղնալըլտը քի պաղէն , եանի սըճագ հավալարտա օնլար եումուրթլատըղլարը եէրտէն պիրաղ ուզաղա ուչարագ օրատա տիւչիւպ էօլիւյօրլար : Եինէ պու ճիւմլէ հանկը օվատա էօլմիւչ չէքիրկէ պուլաճագ օլուր իտէք , եա օրատա եախօտ օրայա եագըն պիր մահալտէ չէքիրկէնին եումուրթլամըլ օլտուղունու գապիէն պիլմէլիլիղ :

Պագը տէֆա հէր քէս չէքերկէյն սօն պահարտա գըրմայա պագար : Սլ վագըթ եուճուրթլամըչ տիչի չէքերկէյնրի եուճուրթլամամըչ տիչի չէքերկէյնրատէն սյըրա իթմէլիյիզ . զիրա եուճուրթլամըչ չէքերկէյնրի գըրմագ պէյհուտէ եօրդունչուզ տուր , նիչին քի անլէր զաթէն իչլէրինի պիթիւրմիչ օլուպ հալիյլէ քէնտիլէրիտէ էօլէճէք տիրլէր : Պու չէքերկէյնր տիկէր չէքերկէյնրատէն՝ գարըլարընտան Փարգ օլունուր . եուճուրթլամամըչ չէքերկէյնրին գարնը քիւչիւք վէ զպուն տիր . եուճուրթլամըչ օլանլարըն գարնը իսէ պէօյիւք վէ շիչ տիր :

Չէքերկէ հէր եէրտէ եուճուրթլամազ . իլլա թօփուրաղը գաթը օլան եէրլէրի սէչէր , զիրա օրատա եուճուրթա տահա էյի հըֆիլ օլընուր : Պէօյլէ սէրթ եէրլէրտէն մատա , պաչըճա գուճալ եէրլէրտէ եուճուրթլամայը չօգ սէվէր , պախուսուս մահսուլ պիթմէյէն օվալարտա :

Չէքերկէ օրմանտա եուճուրթլայաճագ օլուր սա օրատա եուճուրթալար նէմտէն վէ սօվուգտան քէնտիլիքլէրինտէն թէլէֆ օլուրլար :

Հէր քէս պունուն պէօյլէ օլտուղունու պիլտիյի իչին չօգ եէրլէրտէ սօն պահարտա չէքերկէյնրին չիֆթլէչմէ վագթը եագլաչաքքաայ օնլարը օրմանա տօղրու սիւրէրլէր , չէօյլէքի օրատա եուճուրթլապընլար :

Պուրտա պիլինէճէք պիր մէսէլէ վար տըր քի չէքերկէյնր պիր օվատա՝ մը եօխսա պաչգա պաչգա օվալարտա՝ մը եուճուրթլարլար : Չէքերկէյնր թապիւաթտան հէփսի պիր օվատա եուճուրթլամայը սէվէրլէր էյէր պու քայիտէնին մուղայիրի օլարագ պիրպիւրինէ եագըն պաչգա պաչգա օվալարտա չէքերկէ եուճուրթասը պուլունաճագ օլուրսա , պիլմէլիյիզ քի

պունրն սէպէպի չէքերկէլէր տէյիլտիր անճաք պիզ իզ , չիւնքի չէքերկէլէր ինսանլարտան գօվուլաուգլարը սէպէպտէն տարմատաղըն օլտուգլարը իչին էօթէտէ պէրիտէ եուճուրթլարլար . եօխսա պէօյլէ պիր էնկէլ օլմամըչ օլսայ թէճրուպէ օլունտուղու իւզրէ , հէփսի պիր եէրտէ եուճուրթլարլար իտի :

Չէքերկէնին եուճուրթալարը պիւթիւն գըչըն թօփուրաղըն ալթընտա կէօմիւլիւ գըմըլտանմայարաք քալուր , եուճուրթալար չաթլամաք իչին սըճագ հավալարա պագար , վէ էգլիմինէ կէօրէ Ապրիւ , Մայիս , Յունիս վէ Յուլիս սյլարընտա չաթլարլար վէ եալուլար տիչարը չըքար :

Պագը տէֆա եուճուրթալար սօն պահարտա տախի հալմանըն սըճագլըղընտան ալտանարագ աչըլըլար վէ էօյլէ վագթընտան էվլէլ տօղան չէքերկէլէր գըչըն սօվուգտան վէ աճըգտան էօլիւրլէր :

Ալէսէվլիյէ իլք պահար սըճագ օլաճագ օլուր սա . չէքերկէլէր Մայիս սյընտա կէօրիւնմէյէ պաչլար . Ապրիւտէ տէ տիչարը չըգտըգլարը օլուր , ամա էկէր իլք պահար սօվուգ օլուր իսէ օ վագթ Յունիստէ վէ Յուլիստէ տիչարը չըգարլար :

Ուֆագ չէքերկէլէրին հէնուզ կէօրիւնտիւքլէրի վագթը օնլարը գըրմանըն էն մինասիպ վագթը տըր : Պու իչի լայըգը վէճ հուզրէ պաչա չըգարապիլմէք իչին պիր տիւզիյէ՝ հէր կիւն օրթայա չըգան ուֆագ չէքերկէլէրի գըրմալըլը , վէ պիր կիւնիւն իչինտէ հէփ եուճուրթալար չաթլայըպ պիւթիւն ուֆագ չէքերկէլէր օրթայա չըգար զանն իթմէլիյիզ : Մալիւմ տըր քի իլք պահարըն հէր կիւնիւ պիր գարարտա տէյիլ տիր . եանի պիր կիւն պիրաղ զիտտէճէ սըճագ , օ պիր կիւն զիեատէ սօվուգ օլապիլիր : իմտի պիր սըճագ կիւն .

տէ եհրատէն տիշարը չբգան չէքերկէներին պիր քիւմէ- սինի գբրտըգտան սօնրայ պիր գաչ կիւնտէն սօնրայ սըճագ կիւնտէ օրթայայ չբգաճագ օլան ի.քինճի, իւ- չիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ քիւմէյի տախի էօլտիւրմէք իչին պէքլէմէլիյի . եանի հաղբրտա պուլընուպ հէր եհնի քիւմէ չբքտըքճայ գբրմալըյ : Պու ուֆագ չէ- քերկէներ պէօյիւքլէրտէն եալընըզ շունուն իլէ ֆարգ օլունուրլար քի պունլարըն ուչաճագ դանատլարը օլ- մազ . վէ իւչ տէօրթ կիւն հիչ պիր չէյ եհմէզլէր , վէ եիւքսէք աղաճլար եախօտ օթլար իւզէրինէ չբգբպ կիճէյի օրատա կէչիրմէյի սէվէրլէր : Պու իւչ տէօրթ կիւնտէն սօնրայ պունլար արթըգ թարլատա պուլու- նան հէր նէ օթ օլուրսա օլսուն եհմէյէ վէ եօգ իթ- մէյէ պաչլարլար : Սօնրոյ պիր պաչգա թարլայա կի- տիպ օրատա տախի եհնուր հէր նէ վար իսէ եհրլէր : Չէքիրկէներ տօղտուգլարընըն իւք իւչ հաֆթասընտա գուվլէթսիզ օլտըքլարընտան սէրսէմ կիպի կէզէրլէր չէօյլէ քի ծնլարը քուչատըպ սալը վիրմէմէք իչին տօղ- տուգլարը օվանըն էթրաֆընա ուֆաճըք պիր ըրմաք աչմագ քեաֆի տիր : իւչ հաֆթատան սօնրայ պուն- լար եըլանըն տէրի տէյիշտիրտիյի կիպի տէրիլէրինի տէյիշտիրրլէր : Պու տէրի տէյիշտիրմէտէն սօնրայ ար- թըգ չապուճաք պէօյիւմէյէ ուչմայա վէ գուվլէթլի- ճէ սըլըրամայա պաչլարլար : Չէքերկէներ պու հալլէրին- տէ գուրտլար վէ պէօճէքլէր իչինտէ էն ազընը տըր- լար : Պունլարըն իւք տէրի տէյիշտիրտի.քլէրի վագըթ- տա վէրտի.քլէրի զիեան դանատլանմըզ օլտըգլարը վա- քըթտայ վիրտի.քլէրինտէն զիյատէ տիր : Պիր թարլա- տան օ պիր թարլայա կէչէրէք եօլտա ըաստ կէլտի.քլէ- ըինի մահվ իտէրլէր . արթըգ եհմէտիգլէրի օթ գալ- մազ . հաթտա չայլար պիլէ պունլարըն էօնիւնիւ քէս-

տիրէմէզլէր : Պիր գբլթտան օ պիր գբլթյա կէչիպ օ- ըատա տա իչլէրինէ տէվամ իտէրլէր : Պէօյլէճէ կիւն- տէն կիւնէ պէօյիւրլէր . վէ ալթը հաֆթատան սօնրայ ի.քինճի տէրիլէրինի տէյիշտիրրլէր վէ գանատլանըր- լար . վէ օ վագըթ եհմէք պուլաճագլարընը մէմուլ իթտի.քլէրի հէր թարաֆա եայըլըրլար : Պիր մահալտէն օ պիր մահալլէ գօշարլար . հէր թարաֆայ եայըլըրլար , շու հալ Օգոստոս այընա գատար սիւրէր . ծնտան սօն- րայ եուճուրթլայըպ էօլիւրլէր :

Էվլէլ տէրլէրիտի քի չէքերկէ եալընըզ սըճագ մէմէքէթլէրտէ չօղալըրլար , սօվուգ պէլտէլէրտէ չօ- ղալամաղլար : Մնճագ սօնրատան անլաչըլտը քի տէյիլ չէօյլէ սօվուգ եհրլէրտէ անճագ էն սօվուգ պէլտէլէր- տէ տախի չօղալապիլիօրլար : 1790 սէնէօինտէ Սկան- տինաւիատա զուհր իթտի , քի րուսիատան տահա սօ- վուգ պիր մէմէքէթ տիր , իւչ սէնէ պիր տիւզիյէ օրատա գալտը . հալիլլէ հէր սէնէ եուճուրթլայարագ , պու իւչ սէնէնին զարֆընտա օրատա օթ նամընտա չէյ պըրագմայըպ պիւթիւն մէմէքէթի խարապ իթտի : Քէզա էվլէլ տէրլէր իտի քի չէքերկէ հէր իսթէտիյի թարաֆա ուչամազ . իլլա եալընըզ ըիւզկեարըն էօնիւ- նէ տօղրու ուչապիլիւր : Ֆագաթ սօնրատան իսպաթ օլտու քի ըիւզկիար պունըն ուչմասընա վիէք ազ մա- նի օլապիլիօր :

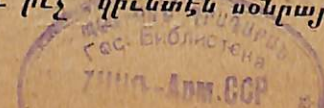
Իշտէ պէօյլէ պէօյիւք պուլուլթլար չէքլինէ ալան չէքերկէլէր թարլալարըն իւզէրինէ ինիպ նէ քի վար իսէ եհմէյէ պաչլարլար : Պու մէքրուհ հայվանըն նա- ֆագասը պիր նէվի տէյիլ տիր հէր նէ պուլուրսա հէվի- սինի տէ թէմիզլէր : Պիր թարլանըն պիւթիւն մահսու- լունը եհսէ պիթիւրսէ տախի եինէ քանաաթ իթմէզ . իլլա ուչուպ պաչգա պիր թարլանըն իւսթիւնէ տիւ-

չէր օրանքն տա հէփօսինի թիւքէթտիյինտէ պաշար .
 քայրը իշթահ իլէ աղաճլարը , վէ սայրը իշէ եարամազ
 օթլարըտա եէմէյէ : Վէ ֆարզ իտէլում քի պունլարտա
 պիթտի տէ քէնտիտի տէ պիր օտանքն իշինէ կիրտի . օ-
 րատատա ֆէվքելոյայէ իշթահ իլէ պուլտըզը քիթապ-
 ւարը , քեաղըտլարը վէ հաթտա թախտալարը պիլէ
 եէմէյէ վէ կէմիրմէյէ պաշար :

ՁԵՔԻՐԿԵՆԻ ՄԱՀՎ ԻԹՄԵՆԻ ՁԱՐԷԼԵՐԻ

Շիմտիյէ դատար չէքիրկէլէրին էօմրիւնէ օլտուգ-
 ճա վագըֆ օլտուգ : Շիմտի պագալըմ քի ինսան պու
 պէլալը տիւշմէնի նասըլ եէնիպ մահվ իտէպիլէճէք
 տիր : Չէքիրկէյի մահվ իթմէք իշին էն էյի վէ ֆաիտէ-
 լի եօլ զանն օլունտուղու դատար չէթին տէյիլ տիր .
 Պու իշ զանն օլունտուղու դատար չէթին տէյիլ տիր .
 էլվէրիր քի չէքիրկէնին եումուրթլատըզը եէրլէրի պիւ-
 միշ օլալըմ : Չէքիրկէ , նասըլ քի տէտիք , գումնալ
 եէրլէրտէ վէ եախօտ հիշ օթ պիթմէյէն օվալարտա
 եումուրթլար . վէ այրը այրը եումուրթլամայըպ հէման
 եիւզ թանէ պիր եէրտէ եումուրթլար : Պու վէճհ իլէ
 չէքիրկէնին եուվասընը պուլուպ մահվ իթտիյիմիզ հալ-
 տէ , սէքսէն եախօտ եիւզ թանէյէ եագըն չէքիրկէ
 մահվ իթմիշ օլուրուզ : Չէքիրկէնին եուվասընը պուլ-
 մագ չօգ գօլայ տըր : Էվվէլա չիւնքի նասըլ եէրլէրտէ
 եումուրթլատըզընը պիլերիզ . իքինճի՝ եիւզ թանէ
 պիրտէն եումուրթլատըզընը պիլերիզ . իւլիւնճիւ՝ եու-
 մուրթասը նէրէտէ իսէ քէնտիտիտէ օրատա եախօտ
 օրայա եագըն պիր եէրտէ կէպէրմիշ օլաճաղընը պի-
 լերիզ : Էօյլէյիսէ պու նիշանէլէր վէ մալիւմաթլար սա-
 յէսինտէ չէքիրկէնին եուվասընը փե ո քօլայ պուլա-

պիլերիզ : Էյէր չօճուգլարա հէր օն եուվա իշին պիր
 փարա վէրէճէք օլուրսագ , պիր փարայրլա պինէ եա-
 դըն չէքիրկէ մահվ իտէրիզ . վէ էյէր պիւթիւն քէօյ-
 ճէ պու մինվալ իւզրէ տավրանքրսագ ատէմ պաշընա
 պիր դաչ քուրուշ եանի հէփօսի պիր դաչ եիւզ քու-
 րուշ իլէ թէքմիլ պիր վիլայէթի չէքիրկէ պէլիյէսըն-
 տէն քուրթարմըշ օլուրըզ : Եալընըզ պու սէօյլէտիք-
 լէրիմիզի էյիճէ աղնայըպ իճրա իթմէք լաղըմ տըր :
 Վագաա պու վէճհ իլէ պիր սէնէնին իշինտէ պիւթիւն
 չէքիրկէլէրի մահվ իթմէք միւմքին տէյիլ տիր լաքին
 փէք չօղունուն վիճուտի օրթատան դալտըրըլապիլիր :
 Չիւնքի սօն պահարտա պու մինվալ իւզրէ չէքիրկէլէ-
 րին եուվալարընը թօփլայաճագ օլուրսագ , իւք պա-
 հարա հալիյէ ազ եումուրթա գալըր . վէ պու ազ
 դալան եումուրթալարտան տա ազ չէքիրկէ մէյտանէ
 չըգար : Մալիւմիմիզ օլտուղու իւզրէ եէնի տօղան չէ-
 քիրկէլէր իքի իւշ կիւն ասլա պիր չէյ եէմէզլէր . եիւք-
 սէք օթլար պիթիլէն թարլալարտա սաքին օլմայը սէ-
 վէրլէր , քիւմէ իլէ եաշարլար վէ եիւքսէք օթլար իւզէ-
 րինէ գօնուպ կիճէյի օրատա կէչիրիլէր : Իմտի պէօյլէ
 պիր օլատա ատէմ պօյու եիւքսէքլիյինտէ 20—30 ա-
 ղաճ տիքէճէք օլուրսագ , հէր սապահ տահա չէքիրկէ-
 լէր պու աղաճլարըն իւզէրինտէ ույումագտա օլտուգ-
 ւարը հալտէ զանարը չապուճագ թօփլայապիլերիզ , վէ
 պունու պիր դաչ կիւն պէօյլէճէ իճրա իտէրէք թար-
 լայը գուրթարապիլերիզ , չիւնքի օ ազ դալան չէքիր-
 կէլէր մահուլաթա փէք պէօյիւգ պիր զիեան վէրէ-
 մէզլէր : Անճագ էյէր պու իւշ կիւն զարֆընտա չէ-
 քիրկէլէրի մահվ իթմէյէ չալըյմագսագ . ոօնրայ իշ
 փէք զիեատէ կիւճէչիր : Պիրազ էվվէլ պէյան իթտի-
 յիմիզ իւզրէ պու իւշ կիւնտէն սօնրայ չէքիրկէ ար-

Թըք եէմէյէ պաշար վէ իքի հաֆթատան սօնրա
 դուվվէթլի գուվվէթլի սըչրար : Շու իքի հաֆթա զար-
 ֆընտա տիւրլի տիւրլի եօլլար իւն չէքիրկէ գօլայ մահվ
 օլունապիլիւր . անճագ էկէր պիր քէրրէ գանատլանըպ
 ուչմայա պաշարսա , արթըք օնու զապթ իթմէք միւմ-
 քինսիզ օլուր : Չօգ եէրլէրտէ , գանատլը չէքիրկէ օր-
 տուսու եագլչաըղընտա օվալարտա աթէչ եագարլար ,
 թիւֆէնկ աթարլար , վէ չազըըպ պաղըըչըրլար : Պու
 կիպի թէտպիլլէր պիւթիւն պիւթիւն պէյհիւտէ օ-
 լուպ հիչ պիր շէյէ ֆայիտէսի օլամազ . չունքի պու
 վէճհ իւն չէքիրկէ եալընըզ թարլա տէյիչիպ պիւսպիւ-
 թիւն նապէտիտ օլմազ , վէ գաչաըղը եէրէ թէքըրար
 տէօնիւպ կէլէպիլիւր :

Չէքիրկէլէրի գըրմագ իչին կէօնակէօն ալաթլար
 վէ թէտպիլլէր գուլանըրլար :

Պուրաճըգտա չունու խապէր վէրմէք իգթիզա
 տըր քի պու նագլ իթտիյիմ վէ տահա նագլ իտէճէ-
 յիմ թէրթիպլէրի պիւթիւն քէօյլիւ պիր արայա կէ-
 լէրէք էլ պիւրլի իւն իճրա իթմէլի տիրլէր , վէ էյեր
 չէքիրկէ չօգ քէօյլէրտէ պաչ կէօթէրմիչ իտէ . օ քէօյ-
 լիւլէր հէփսի պիր եէրէ կէլէրէք էլ պիւրլի իւն չալըչ-
 մալը տըրլար :

Իմտի արթըք շիմտի օ թէտպիլլէրի նագլ ու պէ-
 յան իտէյիմ քի չօգ եէրտէ իճրա ու թէճըրիւպէ օ-
 լունուպ ֆայիտէսի կէօրիւլմիւչ տիւր :

Ինսանլար չէքիրկէյի իքի թարղ իւն մահվ իտէր-
 լէր . պիրինճիտի օնլարըն եումուրթալարընը թէլէֆ ի-
 տէրէք , վէ իքինճիսի եումուրթալարտան չըգան չէ-
 քիրկէլէրի գըրարագ : Իմտի էվվէլա պագալըմ քի օն-
 լարըն եումուրթալարընը նաճըլ թէլէֆ իթմէլիյիզ պու-
 նուն իչիւն նէվ պէ նէվ թէտպիլլէր գուլանըրլար :

Հէփսինտէն գօլայ վէ ուճուզ եօլու պու տուր եա-
 նի : Չէքիրկէնին եումուրթալարըն օլտուղու եէրլէրի սօն

պահար էսնատընտա պիր պուչուզ իքի բարմաք տէ-
 րինլիյինտէ , եանի ալէսէվիյէ չէքիրկէնին եուվասընըն
 պուլունտուղու տէրինլիքտէ գաղըպ սիրւրմէլի , վէ
 տէմիրտէն թըրմըգ իւն թօփրաք քէսիքլէրինի փար-
 չալամալը , եանի թօփրաղը էչիպ գաղարագ չէքիրկէ-
 նին կէօմտիւյիւ եումուրթալարը չըգարմալը , վէ թօփ-
 րաղըն հիւղիւնէ կէթիրմէլի . չէօյլէ քի աչըգտա գա-
 լարագ եաղմուրտան վէ սօլուգտան թէլէֆ օլտունլար :
 Պունու պէօյլէ եափմայաճագ օլուր իտէք , չէքիրկէ եէ-
 րին ալթընտա գալարագ սօլուգտան փէք լայըգլը մու-
 հաֆաղա օլուր : Եէր գալի վէ գաթը տէյիլ իտէ տէֆա
 սիրմէք իգթիզա իթմէզ , եալընըզ թափանլամագ էլ-
 վէրի :

Պու վէճհ իւզրէ թօփրագլար ուֆալտըղը հալտէ
 պու թօփրագլարըն իւզէրինէ չօճուգլար սալը վիրէրէք
 չէքիրկէլէրին եուվալարընը օնլարա թօփալթտըրսագ
 ֆէնա օլմազ . եախօտ պու օվալարըն իւզէրինտէ պիր
 գաչ կիւն տօմուղար եայտըրմալը տըր . պունլար չէ-
 քիրկէլէրին եուվալարընը բէք իլթահ իւն եէրլէր , վէ
 հիչ պիր զարար տա տույմաղլար : Չաթէն չօգ եէրլէր-
 տէ չէքիրկէլէրի պու վէճհ իւն մահվ իտէպիլմիլլէր
 տիր : Վագաա պագէն պու թէտպիլլ ֆայիտէսիզ կէօ-
 րիւնմիւչ իտէ տէ , սօնրա տըգ գաթ իտէրէք աղնաչըլ-
 մըչ տըր քի պունուն ֆայիտէսի կէօրիւլմէտիլինին սէ-
 պէպի պու թէտպիլլին եանլըչ օլմասը օլմայըպ իլլա
 եօլտուզ իճրա օլունտուղու տուր . չունքի եէր պիր
 պուչուզ իքի փարմագտան զիեատէ գաղըլարագ թօփ-
 րագլար թէքմիլ ալթ իւսթ օլտուգտա եումուրթալար
 էինէ թօփրաղըն ալթընտա գալարագ մուհաֆաղա օ-
 լապիլմիլլէր տիր : Պիւթիւն պու թարիֆ իթտիյիմ չէյ-
 լէրի սօն պահարտա եափմալը տըր : Անճագ իլք պա-
 հարտա տահա չէքիրկէ թօփրագտան տիչարը չըգմըչ
 օլմատըղը զամանտա էկէր պէօյլէ օվալարըն իւզէրինտէ

տավարլար եախօտ ինէքլէր եայլաթաըրսագ վէ եախօտ պիր սիւրիւ աթը օրայա սէրպէսթ սաըը վէրսէք փէք էյի օլուր . չունքի պու հայվանլար օվատա կէղտիքլէրինտէ եէրի փէքլէշտիրիւրլէր վէ սօն պահար գըրլընընտան եաչամըչ վէ պագի գալմըչ օլան չէքիրկէլէրին տիշարը չըգապիլմէլէրինէ մանի օլուրլար : Եումուրթատան եէնի չըգմըչ օլան չէքիրկէ իսէ փէք զայըֆ օլուր գաթը եէրի տէլմէյէճէյի եախօտ եառամայաճաղը ճիհէթլէ թօփրաղըն ալթընտա մահպուս օլուպ աճըղընտան էօլիւր :

Պիւթիւն պու սէօյլէտիքլէրիմիզ եէր տիւմտիւզ օլտուղու վէ եախօտ իւղէրինտէ աղաճ պիթմէմիչ օլտուղու թագտիրտէ իճրա օլունապիլիւր :

Սման էկէր չէքիրկէ եումուրթալարընը թէփէլէրէ եախօտ պաղարա կէօմիւլ իսէ օլ վագըթ պաչգա պիր թէրթիպ գուլանըլըր : Եէրի գաղմա իլէ գաղարլար , վէ էլ իլէ չէքիրկէլէրին եուվալարընը թօփլարլար . ծնլարը թօփլամագ իսէ փէք գօլայ օլուր . նիչին քի եիւզ թանէ գատարը պիր եէրտէ օլուպ տէօրթ թարաֆը տա թօփրագ իլէ գաիւանմըչ օլտուղունտան չափուք կէօղէ վուրուրլար : Պու եուվալար էփէյիճէ պէօյիւճէք օլուրլար . հէման կիւվէրճին եումուրթասը պէօյիւքլիւկիւնտէ օլուրլար . իլթէ պու սէպէպտէն տօլայը գօլայճա կէօրիւլիւպ պուլունուրլար : Պունլարը թօփլայանլարըն հէր պիրիսի պէրապէրինճէ պիր թօրպա կէօթիւրիւպ թօփլատըղը եուվալարը ծնուն իչինէ գօր : Եուվալարը շու վէճհ իլէ թօփլարլար : Պիր գաչ քիչի չիֆթիլիլին պիր ուճունտան վէ պիր գաչ քիչի տախի օ պիր ուճունտան պիր տիւղիւյէ եէրի գաղարագ պիրպիրէրինէ եագլաչըրլար . վէ սօնրա եինէ հէփսի սըրաչըւ կէրի տէօնէրլէր , վէ գաղտըղլարը եէրլէրի՝ պիր կիլլի եուվա գալմամասը իչին եէնիտէն կէօղտէն կէչիւրլէր , վէ պու վէճհ իլէ պիւթիւն թարլայը եախօտ

պաղը գաղարլար : Պու ուսուլ՝ էվիլէլքինտէն պիր աղ չէթին իսէ տէ պու տա տահա էյի տիր . չիւնքի պու մինվալ իւղրէ արթըգ եէրտէն չէքիրկէ եուվատը գալմամըչ օլտուղու հագղընտա էմին օլապիլիլիւր :

Թօփլանան եումուրթալարը եա եագարլար , վէ եախօտ եէրէ փէք տէրինճէ կէօմիւպ իւղէրինի գալիճէ սուվարլար . անճագ եագմագ տահա էյի տիր : Պիւթիւն պու թարիֆ իթտիլիմիզ թէտպիրլէր՝ չէքիրկէ պիր եէրէ եանի եումուրթալարընը պիր իքի թարլայա կէօմիլչ օլտուղունու գալիէն պիլտիլիմիզ հալտէ իճրա օլունուր . եօգ էյէր պաչգա պաչգա օվալէրէ կէօմիւլչ իսէ եումուրթալարընը , օ հալտէ չէքիրկէնին եումուրթատան չըգմասընա պէքլէմէք լաղըմ կէլիր քի օ վաղըթ հէփիսինի պիրտէն գըրալըմ :

Շիմտի տէ եումուրթալարտան չըգան չէքիրկէլէրի նասըլ գըրմալը տըր թարիֆ իտէլիմ : Չէքիրկէլէր եումուրթատան եէնի չըգտըղլարընտա , մալիւմ օլտուղու իւղրէ իլք իքի իւչ կիւնտէ պիր չէյ եէմէլէր , վէ եիւքսէք աղաճլարըն իւղէրինտէ օթուրուրլար : Պու իւչ կիւն զարֆընտա , էվիլէլիսի նագլ իթտիլիմ իւղրէ ծնլարը թօփլամագ փէք գօլայ տըր : Քէզա իլք իւչ հաֆթատա չէքիրկէնին փէք աղըր գըմլտանտըղընը վէ կիճէլէրի պիր եէրէ թօփլանմայը սէվտիքլէրինի տախի պիլիլիւր :

Պէօյլէ վագըթտա պունլարըն էթրաֆընա կիճէտէն գուրու օթ իսթիֆ իտէրլէր , վէ սապահլայըն կիւնէչ տօղմագտան էվիլէլ , չէքիրկէ ույուչմուլչ օլտուղու հալտէ պու օթու եագարլար : Օ վագըթ չէքիրկէլէր աշուրի սըճագտան գըրըլըրլար , վէ տիշարը ուչմագ իսթէյէնլէր տախի աթէչին իչինէ տիւչիւպ եանարլար : Պունտան պաչգա պունլարը գըրարաք տա մահվ իտէրլէր :

Նասըլ քի պիլիլիւր , չէքիրկէ իւչ կիւնտէն սօն

րա օվատա կեղմէյէ պաշար , վէ քէնտիսինէ կիտէճէք պիր եօլ սէչէրէք պիւթիւն չէքիրկէլէր օլ թարափա կիթմէյէ պաշարլար . օ վազըթ րէնճպէրլէր էլլէրինտէ պիրէր սիւփիւրկէ օլտուղու հալտէ գարըլարընա չը- գըպ տուրուրլար , վէ եօլու գարայարագ չէքիրկէյէ իլէրի կիթմէյէ պըրագմաղլար : Էօնտէն կիտէն չէքիր- կէլէր կէրի տէօնմէք իսթէրլէր իսէ տէ պու տէֆա տա արգատաքի րէնճպէրլէր ծնլարը կէրի տէօնմէյէ պը- րագմատըղլարընտան հէփսի պիրպիրինէ գարըլպ իւսթ իւսթէ եըղըլըրլար . վէ նիհայէթ պիրպիրլէրինէ սարըլըրլար , օ վազըթ էքինճիլէր արթըք անլէրի եա- գընտան գուշատըրլար , սօնրա աթլար եախօտ էօքիւզ- լէր գօշուլմուշ թափան կէթիրպ չէքիրկէյի գըրար- լար : Պունու պիր գաչ տէֆա տահա չէօյլէ թէքրարլա- յարաք հիսապսըղ չէքիրկէ թէլէֆ իտէրլէր :

Իլթէ պիր պաշգա ուսուլ տահա : Չէքիրկէ եօլա չըգմըլ օլտուղու հալտէ , հանկի թարափա կիթտիլինի պիլէճէք օլուրսագ , չէքիրկէնին կէչէճէք օլտուղու եօլուն իւղէրինտէ կիճէլէյն պիր արչըն եախօտ տահա զիյատէ , վէ իգթիւղայը հալտէ եիկիրմի օթուզ արչըն ուղունլուղունտա պիր հէնտէք գաղարըղ , իրթէսի սա- պահ չէքիրկէ պու խէնտէյէ եագըլաշտըղընտա ծնուն իչինէ տիւչէր վէ կէրի տէօնէմէղ , չիւնքի արգատան կէլէնլէր մանի օլուրլար . պիւթիւն խէնտէք չէքիրկէ- լէր իլէ տօլար , էօյլէճէ արգատան կէլէնլէր արթըգ խէնտէյին իչինէ տէօքիւլմիւշ օլանլարըն իւղէրինտէն կէչէրլէր , վէ էյէր եօլուն իւղէրինտէ պէօյլէ պիր գաչ թանէ տահա խէնտէքլէր աչաճագ օլսաք , օ պիրլէրի տէ օրայա տիւչէրլէր : Պէօյլէ հէր պիր խէնտէյին եա- նընտա այագտա ատէմլէր տուրուպ խէնտէյին իչինէ տիւչէն չէքիրկէլէրին իւղէրինէ թօփրագ աթարլար . վէ սօնրա իւղիւմ չըղնար կիպի իւղէրինի այագ իլէ չըղնարլար , Էախօտ գալըն աղաճլար իլէ տէօյէրլէր :

Գաղըլմըլ օլան խէնտէյէ տօղրու պիւլիւք եախօտ քիւ- չիւք սապան իլէ էվլէքլէր աչագ տահա իյի տիր , չիւնքի չէքիրկէ էվլէքլէրին իչինտէն կէղմէյի տահա զիյատէ սէվէր : (*)

Չէքիրկէ գըրմաղա մախսուս թափանը պէօյլէ եա- փարլար : (րէսմ . 1) Հէր պիրի տէօրթ արչըն ուղուն- լուղունտա իքի թանէ գալըն աղաճ սըրըղը իքիսինին արասընտա իքի փարմագ գալընլըղընտա աչըգ եէր գա- լարագ ուճլարընտան պիրպիրլէրինէ պաղլարլար : Սօնրա պու իքի սըրըգլարըն արասընա պիր ուճունտան օ պիր ուճունա գատար 1 1/2 արչըն ուղունլուղունտա աղաճ Փիլիղլէրի կէչիրիլէր , վէ պու վէճհ իլէ ուղուն սիւ- փիւրկէ կիպի պիր չէյ օլուր . քի իսմինէ Չէքիրկէ գը- րան թափան տինիլի : Պու ալաթը եէրէ գօյուպ իւս- թիւնէ տէ պիր գալըն թախթա գօրլար , քի եինէ հա- Փիֆ օլուրսա , իւղէրինէ պաշգա չէյլէր տէ գօնուլա- պիլի : Սօնրա սըրըգլարըն իքի ուճլարընտան իփ պաղլայըպ աթլարա գօշարլար : Պու թափանը չէօյլէ գուլանըրլար : Չէքիրկէնին պաչ կէօթէրտիլի օվայը պիր գաչ փարչայա թագսիմ իտիպ հէր պիր փարչա- տա օն պէշ րէնճպէր չալըլըր , քի պունլարըն ծնու

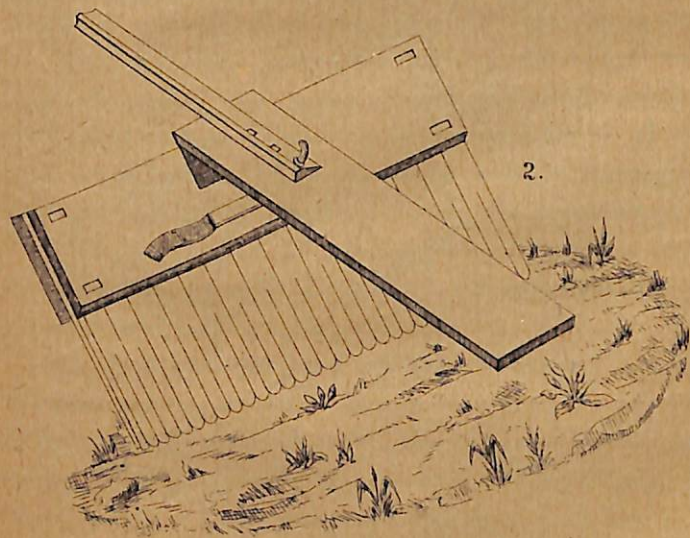
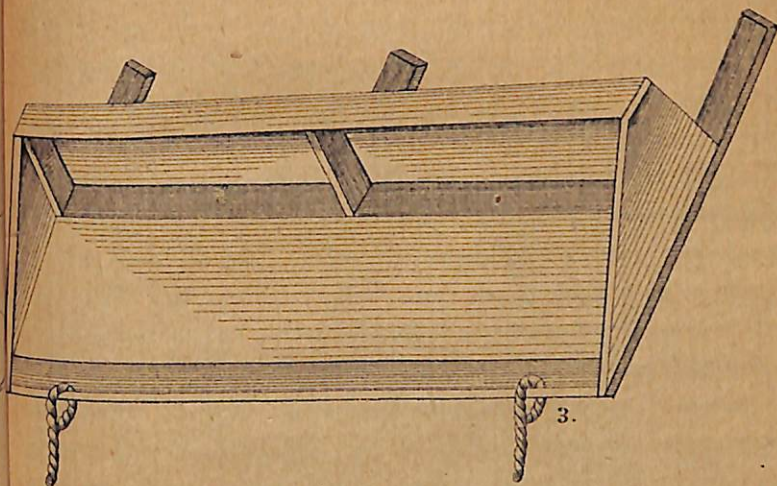
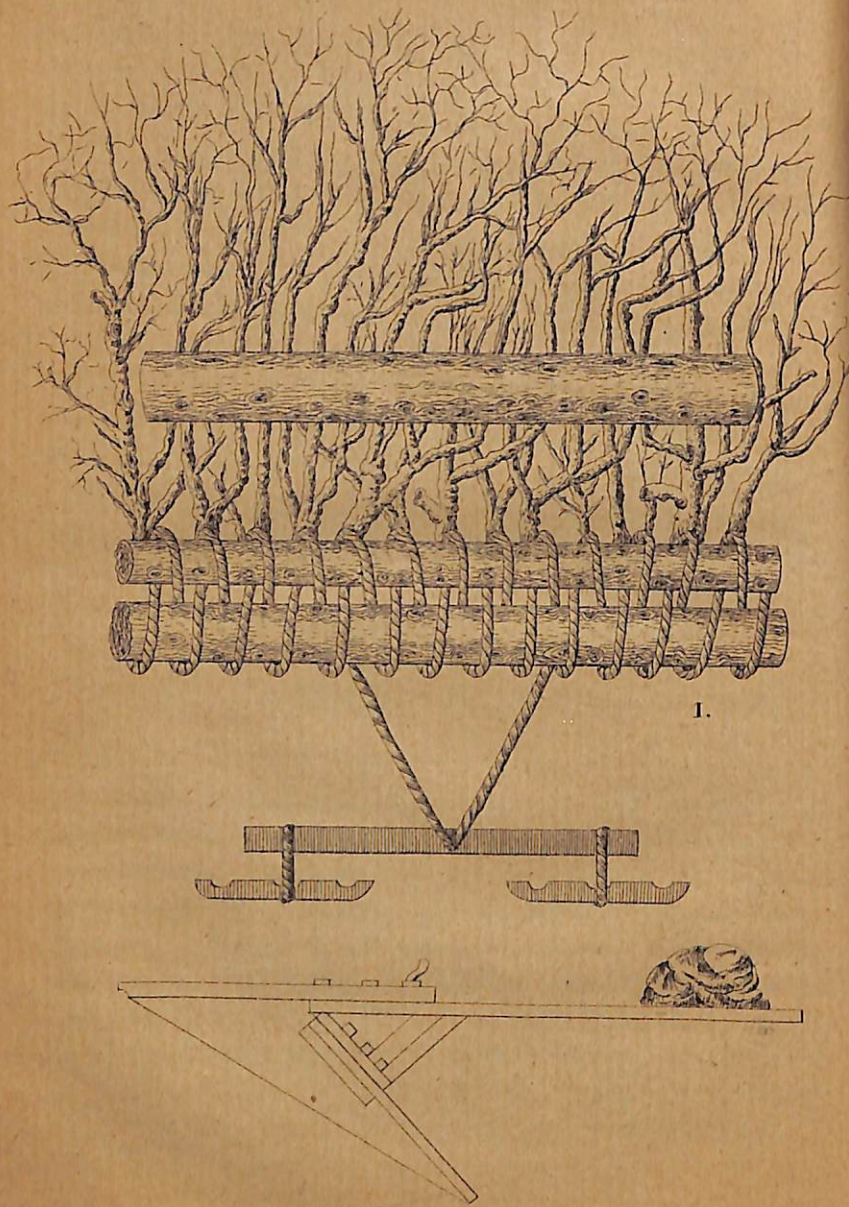
(*) Պաղը եէրտէ , նիճէ Գըպըրս ատասընտա պիր վա- ղըթ պունու իճրա իթմիլլէր տիր . պու մինվալ իւզրէ պիր- պիրլէրինտէն եիւզէր արչըն ուզաղըգտա արգա արգայա աչըլմըլ օլան խէնտէքլէրին չէքիրկէնին սըլրայըպ գաշա- պիլէճէլի քէնարլարընտա ամէրիգա պէգիւնտէն սիփէր , փէրտէլէր եափըլըր . խէնտէյին թամ ուղունլուղունճա , վէ պու պէգտէն տիվարըն եօգարը թարաֆընտա պիր աեագ էնլիլիլինտէ հէնտէյէ տօղրու էյիլմիշ պիր մուշամպա տի- քիւր : չէօյլէ քի չէքիրկէ պու մուշամպանըն իւղէրինտէն եիւրիւյէմէյէրէք տէրագապ հէնտէյին իչինէ տիւչէր վէ օ վազըթ իւղէրինէ քիրէճ աթարլար :

քէնտի հիսսէլէրինին էթրաֆընը գոնչատըըլար, վէ
 պէշի թափանկարը չէ. քէրլէր. պէօյլէ քի օ թարաֆըն
 չէ. քիւրկէլէրի դըրըլըր: Օ քէնտի հիսսէլէրինին էթ-
 րաֆընը չէ. վըրէն օն առէմին էլինատ սիւփիւրկէլէր պու-
 րունուր քի անլէր իլէ չէ. քիւրկէլէրի տաիրէտէն տիշարը
 չըդարթմաղլար: Պու չէ. յ սապահլարը կիւն տօղմատան
 էվվէլ չէ. քիւրկէլէր տահա ույգուտա օլտուղլարը վա-
 գըթ իճրա իթմէլի. վէ հէր փարչա եէրլէրէ պիրտէն
 պաշլամալը տըր. չէօյլէ քի չէ. քիւրկէլէր թա. քսիմ օլըն-
 մըլ պիր փարչա եէրտէն տիկէր փարչայէ գաշմասըն-
 ար. եախօտ գաշարլար իսէ օրատա գըրըլընլար:

Պիր պաշգա տիւրլիւ տահա չէ. քիւրկէ գըրան մա-
 քինա եափարլար. պէօյլէ (րէսմ. 2) ի. քի արչըն ու-
 դունլուղունտա վէ ալթը փարմագ էսլիլիլինտէ ի. քի
 թախթալարըն օրթասընտ ըողարա մագամընտա էլիլիր
 ինճէ թախթալար տիղէրլէր, վէ անլէրի օ ի. քի պէօ-
 յիւ. ք թախթալարըն օրթասընտ եէրլէշտիրիրլէր. պիզ
 պու ինճէ թախթալարը րէնէր թապիր իտէրիզ:

Պու տիշլէր պիրպիրլէրինէ եագըն տիղիլմիշ օլմալը
 տըր, քի պու վէճհ իլէ Բարդ րէնէֆիտ օլուր: Իշպու ի-
 քի պէօյլիւ. ք թախթալարըն իւզէրինէ պիր տէ տիշլէրէ

Եօգարթի թախթայը էօյլէ պիր միւհքէմ եափմալը քի
 տիշլէր եէրէ տօղրու էլիլիլիշ գալընլար. ամմա թախտա-
 նըն քէնտիսի օ վագըթ եէր իլէ պիր գարար ուղագըրգտա
 պուրունուր: Պու մաքինա պու սէպէպտէն էթրիւ տահա
 մաքպուլ սայըլըր քի հէր տիւրլիւ օլատա գուլանըլապի-
 լիւ: Տէյէլիմ քի եօլուն ինգէրինտէ պիր թաշ րասթ կէլէ-
 ճէք օլուրսա օ թաշըն եանլարընտաքի չէ. քիւրկէլէրի էվվէլ-
 քի մաքինա իլէ սըղըլտըրամայըպ, անճագ պու մաքինա
 իլէ օ տա օլուր: Թարաղըն տիշլէրի թաշա տօղունուրլար,
 էլիլիլիլէր, վէ պու վէճհ իլէ օ թաշարա սըղընմըլ օլան չէ-
 քիւրկէլէրի էղէրլէր:

տօղրու ուղանմը տիկեր պիր թախթա տահա իլավէ ի-
տէրէր, վէ պու սօնրաքի թախթայա աթ գօշմագ ի-
չին հալգալար կէչերերէր: Պու թախթանն իւզէրինէ
արթըգ հէր նէ աղըրըգ օլուր իսէ օլուն գօրլար:

Ձէքերկէլէրի եզէն պու ալաթլարտան պաշգա տա-
հա պիր թագըմ ալաթլար տախի վար տըր քի անլէր
իլէ ինսանլար չէքերկէլէրի սաղ սաղ թօփլարլար: Պու
ալաթլարտան եալընըղ պիր տիւրլիւսիւնիլ թարիֆ ի-
տէճէյիմ, (րէսմ. 3) քի գուլլանմասը հէփսինտէն գօ-
լայ, վէ հէր վագըթ իչին չօգ ֆայիտէլի տիր: Պու ա-
լաթլարը տախի շու վէճհ իլէ եափարլար:

Էվվէլա իքի արչըն ուզունլուղունտա, վէ օ գա-
տար տա էնլիլիքտէ պիր թախթա ալըրլար, սօնրա պիր
թարաֆը իքի արչըն վէ օ պիր թարաֆը պիր արչըն
օլմագ իւզրէ իքի թանէ քէօչէլի թախթա ալըրլար,
վէ օնլարը էվվէլքի թախթանն եանլարընա եափըշտը-
րըրլար. սօնրա իքի արչըն ուզունլուղունտա վէ պիր
արչըն էնլիլիլինտէ պիր պաշգա թախթա տահա ալըպ
օ էվվէլքի թախթանն ալթընա եափըշտըրըրլար. քի
պու վէճհ իլէ պիր թարաֆը քէսիք վէ աչըգ սանտըգ
չէքլինտէ պիր շէյ օլուր. նիհայէթ պու սանտըղըն
իւսթիւնտէն իքի արչըն ուզունլուղունտա վէ եարըմ
արչըն էնլիլիլինտէ պիր թախթա տահա եափըշտըրըր-
լար, քի պէօյլէճէ ալաթ թէքմիլ հաղըրլանմը օլուր:
Գօշուլտուղու վագըթ տաղըլմասըն տէյու սանտըղը
իքի աղաճ իւզէրինէ գօրլար, վէ պու սանտըղըն էօ-
նիւնտէն աթլարը գօշարլար:

Ձէքերկէլէրին զուհուր իթմիշ օլտուղու օվանըն ու-
ճունտա պիր գաչ խէնտէքլէր աչարլար, վէ սօնրա օ
օվանըն օ պիր ուճունտան թարիֆ օլունան սանտըղա
գօշուլան աթլարը հէնտէյէ տօղրու նէ գատար գապիլ
իսէ չափուք գօշտուրմայա պաշլարլար: Օվատաքի չէ-
քերկէլէր սանտըգ պէօյլէճէ իլէրույէ տօղրու չափուք

գօշմագ տա օլտուղու անտէ իչինէ տիւշերէր եախօտ կերէրէր . վէ պիր քէրէ կերտիւնք մի արթըգ տըշարը չըգամազլար . չունքի խէնտէյէ եէթիչէնէ գատար հէր սանկյէ սանտըղըն իչինէ եէնիտէն եէնկյէ չէքիրկէլէր կերէրէր . էօյլէ քի չէքիրկէ նէ եափաճաղընը շաշըրըպ տիշարըյա սաչմայա հաղըրլանտըղը հալտէ եէնի կերէն չէքիրկէլէրտէն պատըլարագ ալթընտա գալըր , վէ հէնտէյին իչինէ տէօքիւլէրէք էղիւր : Էկէր պէօյլէ պիր գաչ ալաթը եան եանա հէնտէյէ տօղրու գօշտուրսագ տահա էյի օլուր :

Պանա գալըրսա օվանըն իքի թարաֆլարընտա տախի խէնտէքլէր աչըլա տահա էյի օլուր , չէօյլէ քի պիր թարաֆտան խէնտէյէ գատար կէչիպ կիթտիքտէն սօնրա օ եօլտան տէֆա կէրի տէօնիւպ պագի գալան չէքիրկէլէրի տախի օ պիր խէնտէյէ տէօքիւլիմ : Չթլարը նէ գատար գապիլ իսէ սըգ տէյիշտիրմէլի . վէ չապուգ գօշտուրմալը . աթլարը գօշան սանտըղըն ի գէրինտէքի թախտանըն իւսթիւնտէ օթուրուր :

Չանն իտէրիմ էյիտէն աղնատընը քի չէքիրկէ ինսան գատար գուվիլթիլ տէյիլ տիր . վէ ինսան պէօյլէ պիր տիւշմէնի տայիմա եէնէպիւր . եալընըլ լաղըմ տըր քի հէփօիմիղ պիրլիքտէ չալըչալըմ , վէ օ վագըթ չէքիրկէյի եէնէճէյիմիղէ հիչ շիւփհէմիղ օլմասըն . նասըլ քի պաչգա չօգ եէրլէրտէ պէօյլէ եէնմիշ տիրլէր : 1859 սէնէսինտէ չէքիրկէ Պէսարապիատա զուհուր իթտի իսէ , պու շիմտիյէ գատար նագլ իթտիյիմիղ ալաթլար իլէ մահվ օլտու : Շուսու տա իլալէթէն պէյան խտէրիմ քի պու ալաթլարա միւճէրրէտ աթ գօշտուրմալը տըր : Քէղա շու խուսուս հէր տայիմ խաթըրմըգտա օլմալը քի չէքիրկէ կէօրիւնիւր կէօրիւնմէղ հէման օնու մահվ իթմէյէ պագմալըյըլ . չիւնքի չէքիրկէ եէնի տըշարը չըգտըղընտա իքի իւշ քիշի պիր կիւնիւն իչինտէ եիւղ պինլէրինի թէլէֆ իտէպիւրլէր իսէ

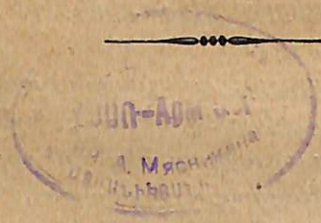
տէ պիր գաչ կիւն սօնրա պու չէքիրկէլէր պէօյլատիւքլէրինտէ եիւղ քիշի պիր կիւնտէ անճագ օ գատար կէպէրթէպիւր : Էօյլէ իսէ չէքիրկէ տահա զայըֆ վէ եուսուրթատան եէնի չըգմըլ էքէն իւք իւշ կիւնլէրին իչինտէ անլէրի աճէլէթէն թէլէֆ իթմէյէ պագմալը տըր : Չէքիրկէ եուսուրթլամայա պաչլատըղը վագըթ վէքըլիյատէ տիգգաթ իլէ արգասընա տիւշիւպ քօլլամալը վէ նէրէտէ եուսուրթլատըղընը աղնամալը տըր : Չէքիրկէյի թէլէֆ էթմէք իչին էն մինասիպ վագըթ սօն պահար վէ իւք պահար տըր , չիւնքի պու վագըթ քէօյլիւլէրին պիր պէօյլիւք իչլէր օլմատըղընտան , վէ էքիմ պիչիմէ տախի տահա պաչլամամըլ օլտուգլարընտան պու իլ իլէ մէշղուլ օլապիւրլէր , վէ պիր տէ քի պու էյեամլար չէքիրկէլէրին տօղմատը վէ եուսուրթլամասը վագըթը օլտուղուստան օնլարըն քէօքիւնի գաղըմագ իչին էն մինասիպ վագըթ տըր :

Շիմտի պիր գաչ սէօզ տէ չէքիրկէլէրին տիւշմէնի օլան հայվանլար վէ պու հայվանլարըն ինսանա իթտիքլէրի խըտմէթլէրի հագըրնտայ իտէլիմ : Սիւտ վիւրէն հայվանլարտան չէքիրկէնին պիրինճի տիւշմէնի տօմուղլար , եապան ֆարէլէրի , քէօր սըչանլար , թիւքիլէր , քէտիլէր , քէօքէքլէր վէ գօյուլնլար տըր : Տօմուղլար եէրի էչիպ չէքիրկէնին եուսուրթալարընը եէրլէր : Տօմուղլուն չօգ օլտուղու եէրլէրտէ մախսուս օնլարը թարլալարա սալը վէրիւրլէր քի չէքիրկէնին եուսուրթալարընը եէսինլէր տէյու :

Պու խըտմէթէ ալըչըգ գուչլարըն տախի չօգ ֆալիտէլէրի վար տըր . քի բէք զիյատէ իշթահ իլէ չէքիրկէ եէրլէր . քէօր սըչանլար մալիւմ օլտուղու իւգրէ , եէր ալթընտա եաչատըղլարընտան , վէ չէքիրկէլէր իսէ եուսուրթալարընը եէր ալթընտա կէօմտիւքլէրինտէն պու ճիհէթլէ չէքիրկէնին եուսուրթալարը օնլարա թէմիղ եէմ օլուր : Պու թապիի տիւշմէնլէրտէն

մաստա գըրմըղը վէ ատի սըղըրճըղլար տախի հէփսին-
 տէն զիյատէ չէ.քիրկէյի թէլէֆի իտէր վէ պունլար տա-
 յիմա չէ.քիրկէնին արդասընտան կէլիրլէր : Էօյլէ .քի
 պիր եէրտէ չօգ սըղըրճըղ կէօրիւնտիւ.քտէ օրատա
 հէման չէ.քիրկէ տախի կէօրիւնէճէ.ք տիր տէյէպիլիրիզ :

Պու գուչլար չէ.քիրկէյի եհտի.քլէրինտէն զիյատէ
 թէլէֆի իտէրլէր : Սըղըրճըղլարտան մաստա չէ.քիրկէյի
 պէյազ մարթըլար , թուրնալար վէ գարղալար վէ սա-
 յիրէ տախի թէլէֆի իտէրլէր : Գուրպաղը տա պաչըճա
 չօգ չէկիրկէ գըրար , վէ չէ.քիրկէլէր չայըն պիր գըյը-
 սընտան օ պիր գըյըեայ կէչտի.քլէրինտէ պալըղլարտա
 անլէրի եուտար : Չէ.քիրկէլէրին պու թապիի տիւչմէն-
 լէրի հագգընտա պու գատար չէյ սէօյլէտիյիմին սէպէ-
 պի օ տուր .քի չէ.քիրկէ զուհը իթտիյի հալտէ պու հայ-
 վանլարը էօլտիւրմէլի տէյիլ տիր , չուն.քի ծնլար ինսա-
 նըն չէ.քիրկէլէր իլէ օլան մուհարէպէսինտէ ինսանա պէօ-
 յիւ.ք եարտըմճը տըրլար , վազաա ինսան պիւթիւն պիւ-
 թիւն ծնլարա ումիտ իթմէսէ չօգ էյի էտէր : Խիւլասա
 տէֆա թէ.քրարլարըմ .քի պիր մէմլէ.քէթի չէ.քիրկէլէրին
 էլինտէն խէլաս իթմէնին էն էյի վէ ագիլանէ եօլու ծն-
 լարըն եումուրթալարընը թօփլամագ տըր :

2nd

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0594568

